

בבית המשפט העליון

ער"מ 1518/99

בפני: כבוד השופט י' זמיר

המערער: אליהו שוהם

נגד

המשיבה: עיריית תל-אביב-יפו

ערר על גזר-דינו של בית הדין המקומי למשמעת של עובדי
עיריית תל-אביב-יפו מיום 9.2.99

תאריך הישיבה: י"ג באייר תשנ"ט (29.4.99)

בשם המערער: עו"ד אהרון שלנגר

בשם המשיבה: עו"ד ברכה סמו

פסק-דין

1. המערער, כבן 33 שנה, עובד בשירות העיריה, מזה כעשר שנים, כפועל ניקיון באגף התברואה בעיריית תל-אביב-יפו. בשנת 1998 הוגשה כנגד המערער תובענה בבית הדין המקומי למשמעת בתל-אביב-יפו, בה הואשם בפגיעה במשמעת ובהתנהגות שאינה הולמת את תפקידו. לפי כתב התובענה, המערער הכה את רכז העבודה, מר ציון שמעוני (להלן שמעוני), ולאחר מכן, משהוזמן לחקירה במשרד מבקר העיריה לצורך בירור האירוע, לא התייצב לחקירה בשני המועדים אליהם זומן.

ביום 9.2.99 הרשיע בית הדין למשמעת את המערער, על פי הודאתו, באי התייצבות לחקירה במשרד המבקר. בשל כך נגזרו על המערער פיטורים על-תנאי וכן הקפאת דרגה לתקופה של שנה. בית הדין למשמעת זיכה את המערער, מחמת הספק, מן האישום הנוגע לשימוש באלימות. וכך נקבע בהכרעת הדין:

"לגבי המכות - גם מעדותו של שמעוני עצמו - לא ניתן היה להסיק בבירור את נושא המכה באוזן - העובדה שלא זכר באיזה אוזן זה היה, והעובדה שהטיפול

בתלונתו למשטרה - הופסק והתיק נסגר, ואם נסכם את עדותו - ישנן בה אי בהירות ושאלות לא מעטות המותירות בלבנו ספקות. כך שממכלול חומר הראיות - שתי העדויות העיקריות לא ניתן היה להסיק חד משמעית כי האשמה הוכחה, כנדרש בדין פלילי.

בשלב שלאחר שמיעת העדויות והסיכומים, הגיע בית הדין למסקנה כי יש מקום לנסות ולשמוע עדים נוספים - מטעם בית הדין, וזאת על מנת לנסות ולהבין מה באמת התרחש בתחנת העבודה, ומהי האמת, וזאת לאור הספקות שנתגלו לאחר שמיעת שתי העדויות הראשיות ועדויותיהם של שני עדי הנאשם.

...

ואמנם הוזמנו מטעם בית הדין עדים נוספים ששמותיהם הועלו בעדותו של שמעוני... אך גם מעדויותיהם לא ניתן היה להסיק כי היו מכות, וכי הנאשם אמנם הכה את שמעוני והרים עליו יד... לאור הנ"ל אין לנו אלא להסיק כי ספק אם נוכל להגיע לחקר האמת לאמיתה, ומאחר ואלה היו העדויות שנשמעו - עדיין קיימות בלינו ספקות והתלבטויות לא מעטות לגבי אשמתו של הנאשם ולשאלה - האם אמנם דחף והיכה את שמעוני - התרשמנו שאמנם היו צעקות וקללות, אך אלה התרחשו בצורה הדדית ובמהלך ויכוח שפרץ ביניהם. לאור ספיקות אלה, והתרשמותנו מהעדים, החלטנו כי אלה צריכים לפעול לטובת הנאשם כפי שנהוג בדין הפלילי, ולכן אנו מחליטים לזכותו מחמת הספק, מהאישום הראשון שבכתב התובענה".

2. לערער זה שני ראשים. תחילה מבקש המערער כי בית המשפט יקל מחומרת העונש שנגזר עליו בשל אי-התייצבות לחקירה במשרד המבקר. המערער טוען כי התביעה דרשה בבית הדין למשמעת פיטורים על-תנאי לשנתיים ימים בצירוף נזיפה. לדבריו, החמיר בית הדין עם המערער יתר על המידה בגזר דינו, בכך שחרג ממסגרת הסנקציה שביקשה התביעה, וגזר על המערער הקפאת קידום בדרגה לתקופה של שנה.

נוסף לכך טוען המערער כנגד זיכוי מחמת הספק. לדבריו חייב היה בית הדין למשמעת לזכותו זיכוי מוחלט, לאור חומר הראיות בעניינו, וליתר דיוק בשל היעדר חומר ראיות נגדו. טענת המערער הנה, כי בהיעדר ממצאים מרשיעים כלשהם, צריכה התוצאה להיות זיכוי מוחלט, ולא זיכוי מחמת הספק. לדבריו, זיכוי מחמת הספק מותיר כתם. בעיני הציבור אדם שזוכה מחמת הספק, עדיין חשוד בביצוע העבירה, אף כי ניצל מהרשעה, אולי בשל סיבה טכנית. לפיכך, זיכוי מחמת הספק פוגע בכבודו של אדם, בניגוד לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. לדעתו, כיוון שבמקרה זה אין הראיות נותנות מקום לספק, צריך לבטל את ההחלטה של בית הדין למשמעת, ולזכות את המערער ללא ספק.

3. באת-כוח המשיבה טענה כנגדו, כי על המערער הושת עונש ראוי, וכי יש להותיר את פסק הדין על כנו. היא ציינה כי המערער הורשע בשנת 1993 בבית הדין למשמעת בעבירה דומה, בגין אי התייצבות במשרד המבקר, ונפסק לו אז אמצעי משמעת של פיטורים על-תנאי למשך שנתיים.

לעניין הזיכוי מחמת הספק, הוסיפה וטענה, תוצאת פסק הדין היא זיכוי של המערער מאשמה. זהו, בעצם, ערעור על הנמקה, ולא על תוצאה. אין מקום לערעור על הנמקה. לפיכך, היא טוענת, יש לדחות את הערעור.

4. החלטתי לדחות את הערעור לעניין העונש. אין מחלוקת כי המערער ביצע עבירת משמעת בכך שלא התייצב לחקירה במשרד המבקר. טענת המערער היא, שבית הדין למשמעת השית עליו עונש כבד יותר מזה שהתובע ביקש, בעיקר בכך שגזר עליו הקפאת קידום בדרגה לתקופה של שנה. אמנם, בא-כוח המערער מודה כי בית הדין למשמעת מוסמך לקבוע את אמצעי המשמעת הראויים, לפי נסיבות המקרה, אף אם הם חורגים מן האמצעים המתבקשים על ידי התביעה. אולם, לטענתו, לגוף העניין לא היתה הצדקה, בנסיבות המקרה, להחמיר עם המערער מעבר לבקשת התביעה.

כידוע, בית המשפט אינו נוטה להתערב באמצעי משמעת שנפסקו על ידי בית הדין למשמעת, אלא אם האמצעים שנפסקו חורגים מן הסבירות, או לוקים בטעות מהותית או גורמים עוול המחייב תיקון. אין זה כך במקרה שלפנינו. המערער הורשע כבר, לפני שנים אחדות, בגין עבירה דומה ונגזרו עליו פיטורים על-תנאי לשנתיים. בהתחשב בכך, אמצעי המשמעת שנגזרו על המערער הפעם נראים בעיני סבירים. מכל מקום, אין הם חורגים מן הסבירות באופן שיצדיק התערבות של בית המשפט.

5. לעניין הזיכוי של המערער מחמת הספק, דנו הצדדים בפני בשאלה אם בכלל נתונה זכות ערעור על פסק דין, רק משום שפסק הדין מזכה נאשם מחמת הספק, להבדיל מזיכוי מוחלט. בא-כוח המערער טוען שיש לו זכות ערעור, שכן ערעור של נאשם על זיכוי מחמת הספק אינו רק ערעור על הנמקה, אלא הוא ערעור על תוצאה, משום שזיכוי מחמת הספק הוא תוצאה שונה מזיכוי מוחלט. אך הוא אינו תומך טענה זאת בפסיקה. כנגדו טוענת באת-כוח המשיבה כי אין נאשם רשאי לערער על זיכוי מחמת הספק, שכן זה ערעור על הנמקה ולא על תוצאה, ועל פי ההלכה אין רשות להגיש ערעור כזה. היא תומכת את טענתה בפסיקה: רע"פ 89/89 מיכאל אשר נ' מדינת ישראל (לא פורסם); בג"ץ 188/96 צירינסקי נ' סגן נשיא בית המשפט השלום (טרם פורסם) (פיסקה 7 לפסק הדין של השופטת דורנר); ע"פ (ת"א) 1974/93 סופיוב נ' מדינת ישראל, תקדין (מ) 3548 (3)96.

אכן, נראה כי הדין הוא, שאין לנאשם זכות ערעור על זיכוי מחמת ספק, שכן מבחינת המהות זהו ערעור על הנמקה ולא על תוצאה. זיכוי הוא זיכוי ואין דרגות לזיכוי. נאשם שזוכה מוחזק חף מעבירה תהיה

ההנמקה לזיכוי, או הסיבה לזיכוי אשר תהיה. כך גם המערער במקרה זה. הוא זכאי לראות עצמו זכאי ללא סייג.

עם זאת, אין אני רואה צורך להכריע במחלוקת שבין הצדדים בשאלה זאת, גם משום שהמערער נמצא ממילא, כדת וכדין, בפני בית משפט זה, במסגרת הערעור על חומרת העונש, וגם משום שאני מוכן, כדי לצאת ידי כל חובה, לדון בטענה שלו לגוף העניין. לגוף העניין אני סבור כי אין בטענה של המערער כל ממש. בפני בית הדין למשמעת הובאו ראיות לכאורה לביסוס התובענה נגד המערער: התלונה והעדויות של שמעוני; עדויות על ויכוח סוער בין המערער לבין שמעוני, לרבות עדות אחת (ישראל יעקובי) שהויכוח היה מלווה אלימות פיזית (אף כי אחר כך טען אותו עד כי לא היה נוכח בעת שהופעלה אלימות פיזית); תעודות רפואיות. אולם לאחר שמיעת העדויות נותר אצל בית הדין ספק בשאלה אם התובענה אכן הוכחה "כנדרש בדין הפלילי", ולכן החליט לזכות את המערער מחמת הספק. זאת היתה ההתרשמות של בית הדין, כלומר, שאף כי יש בפני בית הדין ראיות לחובת המערער, הראיות אינן מכריעות כנדרש בדין הפלילי. ספק זה, אמר בית הדין צריך "לפעול לטובת הנאשם, כפי שנהוג בדין הפלילי". לכן זיכה את המערער כפי שזיכה.

בית הדין היה רשאי לומר מדוע הוא מזכה את המערער. הוא אפילו היה חייב לומר זאת. מכל מקום, לא נפל שום פגם בהחלטה של בית הדין כאשר אמר, כפי שחשב, שהוא מזכה את המערער מחמת הספק.

במאמר מוסגר יש לומר כי גם בא-כוח המערער, בדברי הסיכום שלו בפני בית הדין למשמעת, ציין כי "יש לפחות להטיל ספק בגרסתו של מר שמעוני, ספק ממנו, עפ"י החוק, חייב ליהנות הנאשם, ולכן בית הדין הנכבד מתבקש לזכות את הנאשם ולו אף מחמת הספק".

לפיכך אני מחליט לדחות את הערעור.

ניתן היום, י"ח באייר תשנ"ט (4.5.99).

שׁוֹפֵט

העתק מתאים למקור
שמריהו כהן - מזכיר ראשי
102.99015180